

**VSEBINA ur tekočega tedna pri SLO v 9. razredu
(18. 5., 2 uri)**

SLOVENSKA ZAMEJSKA (IZSELJENSKA) KNJIŽEVNOST

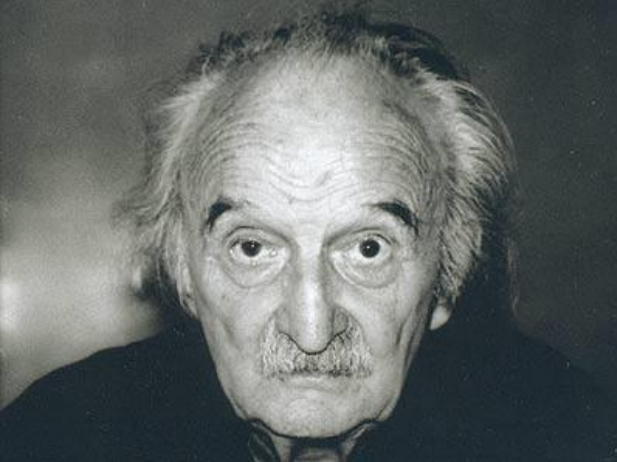
**Obsega literarna dela v zamejstvu,
ki so napisana v slovenskem jeziku.**

KOROŠKI SLOVENCi (Janko Messner, Florjan Lipuš, Anita Hudl, Milka Hartman, Vinko Ošlak, Maja Haderlap)

SLOVENCi V ITALIJI (Boris Pahor, Alojz Rebula) in

SLOVENCi V PORABJU (Francek Mukič, Irene Barber)

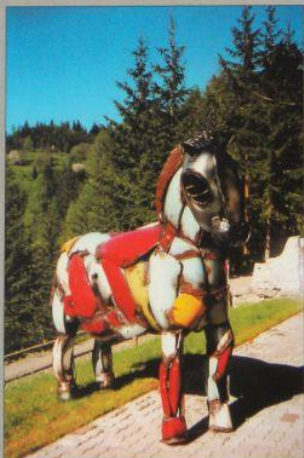
Preberite besedilo na drsnicah. Sproti si oblikujte zapis v zvezke. Ko zaključite z delom, poiščite o katerem od književnikov še kaj na internetnih straneh, kar vas je med samostojnim delom pritegnilo. Morda pogledate kakšen intervju ...

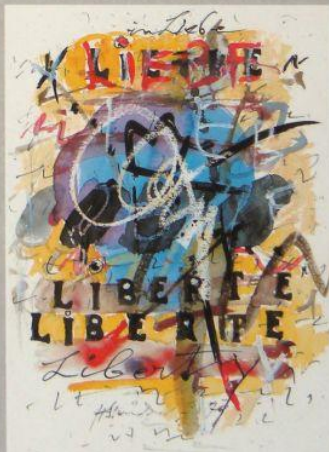
JANKO MESSNER

- * Slovenski pisatelj, pesnik, dramatik, esejist, publicist in prevajalec.
- * *13. december 1921, Dob pri Pliberku, †26. oktober 2011, Celovec.

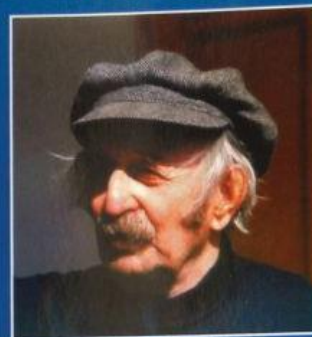
Janko Messner
HIOB • JOB • GIOBBE

Janko Messner
BÁSNĚ • PESMI • POEMS

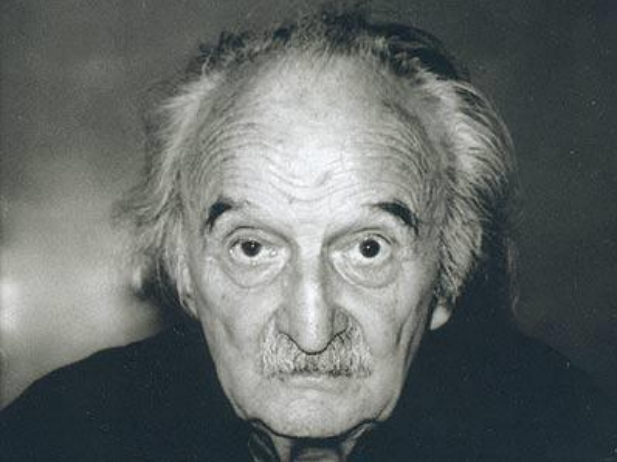

JANKO MESSNER

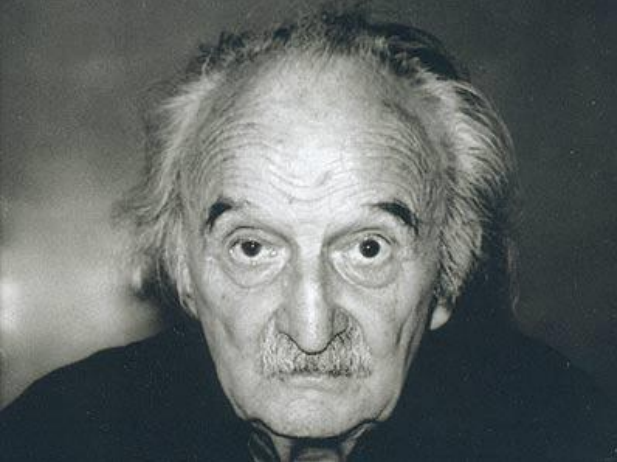
DALOK • PESMI

MASSZI KIADÓ

JANKO MESSNER

- * Na Ravnah na Koroškem **končal gimnazijo** ter leta 1949 v Ljubljani na Filozofski fakulteti **diplomiral iz slavistike**. Po diplomi je bil **profesor** na gimnaziji na Ravnah na Koroškem, leta 1955 se je vrnil v Avstrijo, kjer je bil več let **nezaposlen**; od 1963 do 1980 je **poučeval** na slovenski gimnaziji v Celovcu. Leta 1973 je bil **med pobudniki** solidarnostnega komiteja za pravice koroških Slovencev. Leta 1978 je za književno pričevanje na avstrijskem Koroškem prejel **nagrado Prešernovega sklada** ter 1992 za dvojezično literarno ustvarjanje **najvišje avstrijsko odlikovanje avstrijski častni križ**.

JANKO MESSNER

- * Prevajal sodobno slovensko liriko in prozo v nemščino.
- * Dela, posvečena delu koroških Slovencev, ki so po porazu nacizma ostali pod Avstrijo kljub žrtvam med drugo svetovno vojno in kljub zahtevam, da se združijo s Slovenci v matični domovini.
- * Kot pripovednik se je uveljavil šele v zrelih letih z avtobiografsko obarvanimi črticami in novelami, zlasti pa s politično kritičnimi besedili, ki podčrtujejo groteskno in satirično občutje človeka in kulturnega delavca, ki živi s svojo rodno pokrajino in njenimi ljudmi.

FLORJAN LIPUŠ

- * Slovenski zamejski pisatelj in prevajalec.
- * *4. maj 1937, Lobnik pri Železni Kapli, Koroška, Avstrija.
- * Obiskoval osnovno šolo v Lepeni, obiskoval humanistično gimnazijo, maturiral, študiral bogoslovje v Celovcu, a je študij prekinil. Opravljal različne poklice: od pisarja, poštnega uradnika, do zavarovalničarja. Zaključil študij na pedagoški akademiji v Celovcu in postal osnovnošolski učitelj. Bil zunanji dopisni član SAZU.
- * Najpomembnejši slovenski pripovednik na avstrijskem Koroškem.

FLORJAN LIPUŠ

- * Že v času gimnazije – urednik slovenskega lista *Kres*.
- * Od leta 1960 naprej je bil soustanovitelj in glavni urednik osrednje slovenske koroške revije *Mladje*, v kateri so avtorji obravnavali literaturo, umetnost in družbena vprašanja.
- * Literarni opus: **pripovedništvo, pesništvo in dramatiko**.
- * **Lipuševa književnost** je snovno in slogovno raznovrstna, **v njenem vsebinskem jedru je slovensko-koroški problem**. Problematiko zamejskih Slovencev izraža skozi eksistencialistično filozofijo.
- * Za svoj književni opus je leta 2004 **prejel Prešernovo nagrado**, bil je nominiran za **nagrado Kresnik**, na Dunaju je bil odlikovan s častno nagrado za književnost 2005.

ANITA HUDL

- * Rojena 1946 v Kamniku, umrla leta 2012.
- * Študirala je na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani.
- * **Pisala besedila za kabaret in pripovedno prozo ter liriko. Delala tudi kot igralka in režiserka.**
- * Leta 1973 je ustanovila igralsko skupino Oder 73, ki jo je vodila več desetletij.
- * Opus: **prozna dela, lirika, dramska besedila in kabareti.**
- * V slovensko kulturno zgodovino se je zapisala zlasti s pesmijo *Anzej*, ki je v izvedbi Edvina Flisarja postala zimzelena uspešnica.

MILKA HARTMAN

- * Rojena 1902 v Libučah pri Pliberku, umrla 1997.
- * Obiskovala gospodinjsko šolo v Ljubljani. Nato je vodila gospodinjske tečaje na Koroškem.
- * Dejavna je bila v slovenskem prosvetnem delu.
- * **Pisala liriko, uglasbila je marsikatero svojo pesem in bila odrsko de**

MILKA HARTMAN

DOMAČI KRUH

*Domači kruh je kakor pesem polja -
je vrisk in znoj, je smeh in dobra volja.
V drobtinici je vsaki glas škrjanca -
pozdrav pristrčno cenjenega znanca.*

*Domači kruh je kot nebeška mana,
je moč in zdravje, je molitev znana
in Sveti Duh v njem v jamici je vsaki;
na hlebih križi, odrešenja znaki.*

*O, kruha daj vsak dan nam lačnim, Oče,
in žita obvaruj neviht in toče,
da vrisk in smeh in znoj, še dobra volja
bo kakor sončna pesem sredi polja.*

ČUJ

*Čuj, skrivnosti, kj je med nama,
ne morem nositi sama.*

*Lepoto, ki me objema,
je Stvarnik podaril obema.*

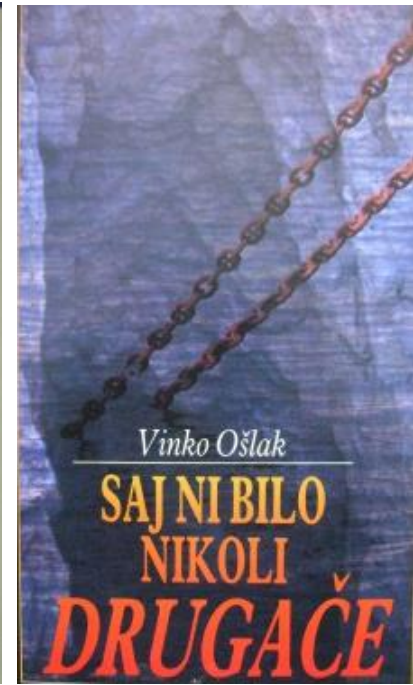
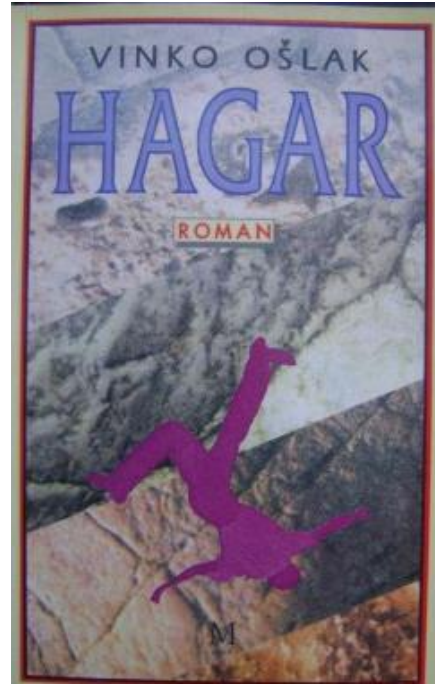
*Moč opojnega maja,
pesem, ki dušo napaja,
ne morem 'z globine
sama zajeti,
pesem ljubezni
ne sama, sama zapeti ...*

*Pridi, za srečo potrebna sta dva -
odmeva je treba za spev srca.*

VINKO OŠLAK

- * Slovenski pisatelj, filozof, publicist in prevajalec.
- * *23. junij 1947, Slovenj Gradec.

VINKO OŠLAK

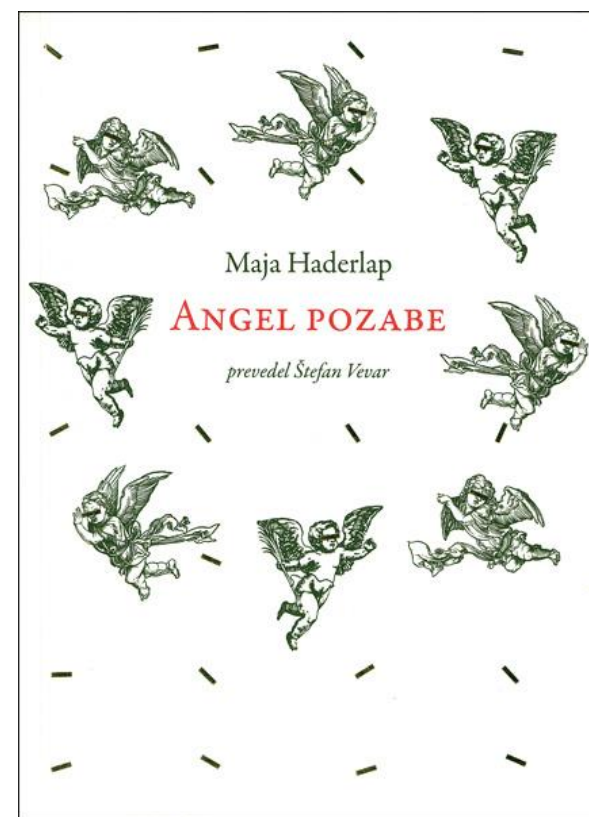
- * **Osnovno šolo** je obiskoval na Prevaljah, **nižje razrede klasične gimnazije** na Ravnah na Koroškem, **maturiral na Ekonomski srednji šoli v Slovenj Gradcu**, študij političnih ved **na FSPN v Ljubljani**. Po daljši prekinitvi je nadaljeval študij **v San Marinu**, kjer je **diplomiral** in kasneje ubranil **magistrsko nalogo** z naslovom »*Identiteta in komunikacija - na primeru manjšinskega problema na Koroškem*«. **Preselil v Celovec**, kjer je bil najprej zaposlen **pri Mohorjevi družbi**, potem **pri Katoliški akciji** kot lektor in strokovni sodelavec, bil predsednik esperantskega centra mednarodnega pisateljskega združenja PEN.
- * Piše in objavlja leposlovno literaturo in esejistiko, filozofska in družboslovna besedila, priložnostno tudi časopisno feljtonistiko v slovenščini, esperantu in nemščini.

MAJA HADERLAP

- * Roman *Engel des Vergessens/Angel pozabe*:

- * tema: edini organizirani oboroženi odpor proti nacizmu na področju Avstrije za časa 2. svetovne vojne, ki so ga izvedli Koroški Slovenci;
- * osvetljuje preganjanje slovenske manjšine na Koroškem za časa nacizma kot ene od ne-judovskih žrtev holokavsta;
- * na 35. festivalu nemške literature v Celovcu leta 2011 prejela prestižno nagrado "Ingeborg Bachmann".

MAJA HADERLAP

v hujše čase

bom šla,
ko bodo hiše
očetov starele,
ko bodo dolgi
hodniki odprti.

pod tihi
prag stisnjena
se bom iskala
v tisočih dneh.

prišli bodo dnevi
bakra v laseh,
železa v očeh,
ko v svojem
spominu ne bom
se spoznača,
oklevajoča še
pred seboj.

v letu žalovanja

trohnijo okenski okviri
v naši kuhinji.

mize ne pogrinjamo,
radia ne odpiramo.
iz oddajnika nad vrati
le redko prihajajo poročila.
jezika ne menjamo,
praznikov se držimo.

na deblo privezane
venejo sončnice.

čebele rojijo še
redkeje. v letu žalovanja
prodajalec hladilnikov
predstavlja nove modele.

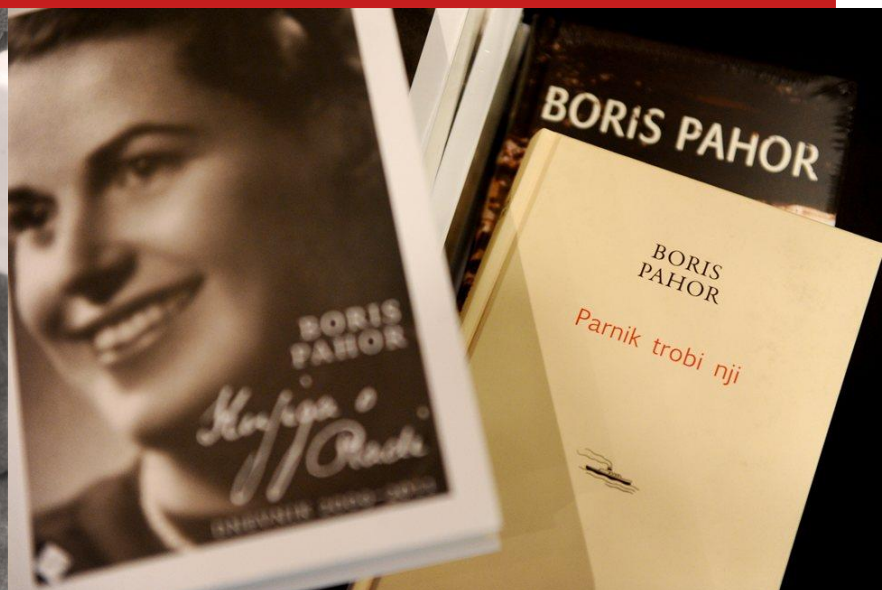
orodju v šupi
izpadajo rogļi
iz viličastih žrel.

moškim ne rastejo novi lasje.
kot bakrene stene se lesketajo
voščene ploščice pred vsakim panjem.
mrtveci so redki.

vsak je kje drugje, na tej strani.

BORIS PAHOR

- * Slovenski pisatelj.
- * *26. avgust 1913, Trst.
- * Velja za enega najpomembnejših živečih pisateljev v slovenskem jeziku in je tudi najbolj prevajani slovenski avtor: v francoščino, nemščino, srbohrvaščino, madžarščino, angleščino, španščino, italijanščino, katalonščino, finščino in esperanto.

BORIS PAHOR

- * Na prvem mestu med prevodi je ***Nekropola***, roman o pisateljevem življenju v taborišču.
- * Deklarirani antifašist in pričevalec o fašističnem nasilju nad Slovenci v Italiji ter trpljenju v nemških koncentracijskih taboriščih med drugo svetovno vojno.
- * **Vztrajni zagovornik nacionalnosti** kot primarne socialne identitete.
- * Ljubezen edina vrednota, ki lahko človeka v osebnem in človeštvo v socialnem smislu odreši zla.
- * **Poudarja nacionalno zavest, ki je nujna za preživetje Slovencev v Italiji ter človeka in človeštva v svetu.**

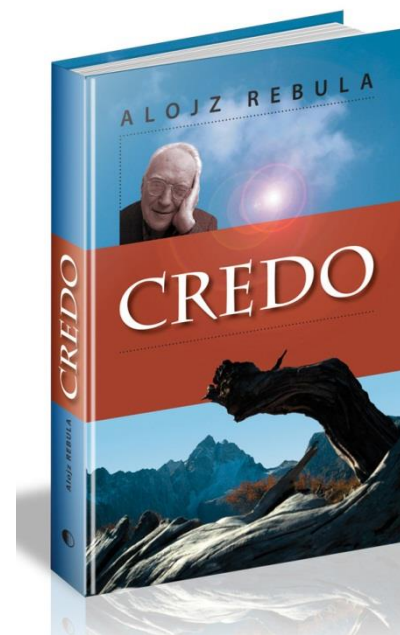
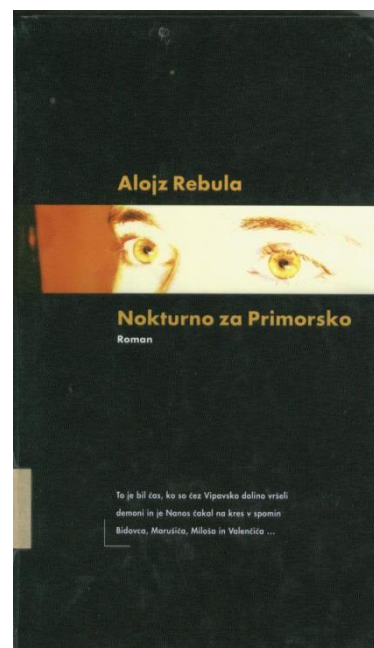
BORIS PAHOR

- * **Prešernova nagrada**, 1992.
- * Nagrada **zlati sv. Just**, ki jo tržaški časnikarji podeljujejo mednarodno uveljavljenim someščanom, 2003.
- * **Častni doktorat Univerze na Primorskem**, 2005.
- * **Častni doktorat Univerze v Ljubljani**.
- * **Red legije časti**, najvišje francosko državno priznanje, 2007.
- * Dopisni član SAZU 1993, leta 2009 pa **redni član SAZU**.
- * **Avstrijski častni križ za znanost in umetnost**, najvišje priznanje, ki ga lahko dobi tujec v Avstriji, za ozaveščanje o nevarnostih fašizma.
- * **Častno meščanstvo Maribora**, 2010.
- * **Državljan Evrope**, 2013.

ALOJZ REBULA

- * Slovenski pisatelj, dramaturg, esejist in prevajalec.
- * *21. julij 1924, Šempolaj (San Pelagio) pri Nabrežini, Italija.

ALOJZ REBULA

- * Rojen v kmečko-železničarski družini.
- * Obiskoval je italijanske šole, slovenščine se je učil kot tujega jezika.
- * Diplomiral iz klasične filologije na Univerzi v Ljubljani. Študij končal v Rimu, kjer je doktoriral z disertacijo o slovenskih prevodih Božanske komedije.
- * Po vrnitvi v Trst je poučeval na nižji gimnaziji, nato na klasičnem liceju.
- * Ves čas kulturno in družbeno dejaven; sourednik revij Sidro in Tokovi.
- * Po literarnem nastopu v Slovenski filharmoniji leta 1951 je bil aretiran, vse do konca komunistične oblasti je bil nadzorovan s strani tajne politične policije.
- * Obširna bibliografija; obsega različne kroge pripovednega ustvarjanja: **pesmi, črtice, novele, dnevnike, radijske igre, eseje, romane, dramska besedila in potopise.**
- * **Prevajalec antičnih tekstov** in *Svetega pisma*.
- * Kot publicist piše rubriko *Credo* v katoliškem tedniku *Družina*.
- * Več njegovih del je prevedenih v sosednje jezike (italijanščina, srbohrvaščina) in ostale evropske jezike.

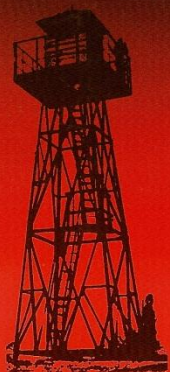

ALOJZ REBULA NAGRADE

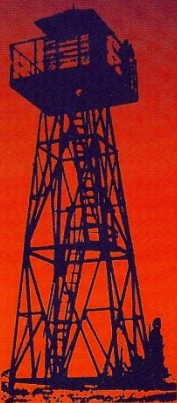
- * 1969 – nagrada Prešernovega sklada za roman *V Sibilinem vetru*.
- * 1995 – Prešernova nagrada za literarni opus.
- * 1997 – mednarodna nagrada Acerbi za italijanski prevod njegovega romana *V Sibilinem vetru*.
- * 2005 – nagrada kresnik za roman *Nokturno za Primorsko* kot najuspešnejši roman leta.
- * 2012 – italijanska literarna nagrada Mario Rigoni Stern za roman *Nokturno za Primorsko*.

FRANCEK MUKIČ: GARABONCIJAŠ

Francek Mukič
GARABONCIJAŠ

Francek Mukič
ČRNOŠOLEC

- * Prvi porabski roman.
- * “Porabska legenda”.
- * 2005 – roman v prekmurskem knjižnem jeziku.
- * 2007 – roman, prestavljen v slovenski knjižni jezik, naslov: Črnošolec.

PRIPOVED IRENE BARBER

- * **Irena Barber**, rojena **Irena Talaber** (madžarsko Barbér Irén).
- * Slovenska pisateljica in novinarka na Madžarskem.
- * *Verica (danes Verica-Ritkarovci), 9. februar 1939; †Sombotel, 1. maj 2006.

